

330,22
П32

Підприємницька освіта як ключ до успіху

Серія дидактичних матеріалів з підприємницької
освіти в закладах професійної освіти України

ЧАСТИНА 1

ОСНОВИ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ, ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

(для студентів)

Навчально-методичний посібник

Developing Intra- and Entrepreneurial Competences
through Entrepreneurship Education and Start-up Consultancy

544202-TEMPUS-1-2013-1-AT-TEMPUS-JPHES

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

Підприємницька освіта як ключ до успіху

Серія дидактичних матеріалів з підприємницької освіти в
закладах професійної освіти України

ЧАСТИНА 1

ОСНОВИ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ, ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ (для студентів)

Навчально-методичний посібник

Developing Intra- and Entrepreneurial Competences through
Entrepreneurship Education and Start-up Consultancy

544202-TEMPUS-1-2013-1-AT-TEMPUS-JPHES

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

Co-funded by the
Tempus Programme
of the European Union

Проект ЕС TEMPUS «Набуття професійних та підприємницьких навичок шляхом виховання підприємницького духу та консультацій підприємств початківців» (544202-TEMPUS-1 -2013-1 -AT-TEMPUS-JPHES)

EU TEMPUS project “Developing Intra- and Entrepreneurial Competences through Entrepreneurship Education and Start-up Consultancy” (544202-TEMPUS- 1 -2013-1 -AT-TEMPUS-JPHES)

Автори серії:

- Р. Фортмюллер*, Віденський економічний університет
О. І. Савченко, Національний технічний університет «ХПІ»
О. А. Галкіна, ХОЕТІ ім. Ф. Г.Ананченка
І. І. Дідух, Харківський комп'ютерно-технологічний коледж НТУ «ХПІ»
О. І. Ігнатенко, Харківський комп'ютерно-технологічний коледж НТУ «ХПІ»
І. Г. Олійник, Харківський комп'ютерно-технологічний коледж НТУ «ХПІ»
І. М. Рибаченко, Харківський комп'ютерно-технологічний коледж НТУ «ХПІ»
Н. В. Сенкевич, Харківський комп'ютерно-технологічний коледж НТУ «ХПІ»
О. Г. Василенко, ХОЕТІ ім. Ф. Г.Ананченка

Фінансова підтримка Європейської Комісії при виданні цих матеріалів не передбачає згоди з їх змістом, який є предметом відповідальності авторів і може не співпадати з точкою зору Європейської Комісії.

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

ISBN 978-617-7587-31-5

© Колектив авторів, 2016
О НТУ «ХПІ», 2016

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

ЧАСТИНА 1

І. М. Рибаченко, Н. В. Сенкевич, О. Г. Василенко

**ОСНОВИ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ,
ПРАВОВІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ
БІЗНЕСУ ТА СОЦІАЛЬНА
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ**
(для студентів)

Під редакцією І. І. Дідух, О. А. Галкіної, О. І. Савченко

Навчально-методичний посібник

Харків - 2016

УДК 330.101.5 (075.8)

ББК 65.012.1я.73

П 11

Рекомендовано до друку Вченою радою Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (протокол №9 від 25 листопада 2016 р.)

Рецензенти:

А. М. Колот, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці, проректор ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», Київ

А. І. Яковлев, д-р екон. наук, професор, заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри економіки та маркетингу, НТУ «ХПІ», Харків

О. В. Ткач, д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і маркетингу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ

Автори:

Фортмюллер Р., Савченко О. І., Галкіна О. А., Дідух І. І., Ігнатенко О. І., Олійник І. Г., Рибаченко І. М., Сенкевич Н. В., Василенко О. Г.

П 11 Серія дидактичних матеріалів з підприємницької освіти в установах професійної освіти України «Підприємництво як ключ до успіху». Рибаченко І. М., Сенкевич Н. В., Василенко О. Г. Частина 1. Основи ринкової економіки, правові основи організації бізнесу та соціальна відповідальність, для студентів. Навч. мет. посіб./за ред. І. І. Дідух, О. А. Галкіної, О. І. Савченко-Х.: ТОВ «Планета-Прінт», 2016.-168 с.

ISBN 978-617-7587-31-5

УДК 65.011

ББК 65.050

Серія навчально-методичних посібників містить розширені матеріали, що необхідні для розуміння та ведення підприємницької діяльності, розуміння механізмів пошуку та ідентифікації можливостей для бізнесу, визначенні питань управління підприємницькою діяльністю, правових основ підприємництва, соціальної відповідальності бізнесу та його маркетингової діяльності.

Призначено для студентів ВНЗ I-II рівня акредитації економічних, управлінських та інженерних спеціальностей, підприємців початківців та фахівців практиків.

Проект 544202-2013-AT-TEMPUS-JPHES «BUSEEG-RU-UA»: Набуття професійних та підприємницьких навичок шляхом виховання підприємницького духу та консультацій підприємців початківців

Фінансова підтримка Європейської Комісії при виданні цих матеріалів не передбачає згоди з їх змістом, який є предметом відповідальності авторів і може не співпадати з точкою зору Європейської Комісії.

ББК 65.050

© Колектив авторів, 2016

© НТУ «ХПІ», 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
ВСТУП	8
Тема 1 РИНОК ТА ЙОГО ІНФРАСТРУКТУРА.....	10
Тема 2 ПОПИТ.....	19
Тема 3 ПРОПОЗИЦІЯ.....	22
Тема 4 ПОВЕДІНКА СПОЖИВАЧА В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ. КОРИСНІСТЬ.....	28
Тема 5 ОСНОВИ БІЗНЕСУ.....	37
Тема 6 ПОНЯТТЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПРАВА.....	45
Тема 7 ПРАВОВИЙ СТАТУС ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ-ПІДПРИЄМЦЯ.....	50
Тема 8 ОСНОВНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	53
Тема 9 ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	62
Тема 10 БІЗНЕС-ІДЕЇ.....	64
Тема 11 ДЕРЖАВНА РЕЄСТРАЦІЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ- ПІДПРИЄМЦЯ В УКРАЇНІ.....	71
Тема 12 ЯК СТАТИ ПЛАТНИКОМ ПОДАТКІВ.....	82
Тема 13 ПОНЯТТЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ.....	91
Тема 14 ПАТЕНТУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	98
Тема 15 ПОДАТКИ ДЛЯ ФОП.....	105
Тема 16 ДОХІД, СПЛАТА ПОДАТКІВ, ЗВІТУВАННЯ.....	116
Тема 17 ПОРЯДОК ОФОРМЛЕННЯ НА РОБОТУ НАЙМАНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	119
Тема 18 КНИГА ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ДЛЯ ФОП НА ЄДИНОМУ ПОДАТКУ.....	131
Тема 19 ПОДАТКОВА ВІДПУСТКА ДЛЯ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ ПІДПРИЄМЦЯ.....	138
Тема 20 ПРАВА ТА ПІЛЬГИ ДЛЯ МОБІЛІЗОВАНИХ ПІДПРИЄМЦІВ... ..	140
Тема 21 КУТОК СПОЖИВАЧА.....	143
Тема 22 ПОРЯДОК ПРИПИНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ-ПІДПРИЄМЦЯ.....	146
Тема 23 БЛАГОДІЙНІСТЬ ЯК СОЦІАЛЬНА ДИЛЕМА ТА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ.....	152
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	163